

Gedragprotocol

Inclusief protocol schorsing en verwijdering

September, 2022

Inhoud

Vooraf	3
Hoofdstuk 1: Gedrag	4
Wat is gedrag?	4
Beïnvloeden van gedrag	4
Hoofdstuk 2: Schoolaanpak gedrag	5
Schoolregels	5
Klassenregels	5
Check-in & out	6
Gouden en zilveren weken	6
Kindgesprekken	7
Volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling	7
Contactpersonen	7
Meidenvenijn	7
Hoofdstuk 3: Ongewenst gedrag	9
Hoofdstuk 4: Pestgedrag	10
Wat verstaan wij onder pesten?	10
Wat is onze visie op pestgedrag?	10
Wat zijn oorzaken van pestgedrag?	11
Hoofdstuk 5: Wettelijke maatregelen	13
Time-out	13
Schorsing	13
Verwijdering	14
Bijlage 1 – schoolregels	17
Bijlage 2 – reactieprocedure	18

Vooraf

SKOV hecht veel waarde aan een positief schoolklimaat. Wij verstaan hieronder een fysiek en sociaal veilige leer- en werkomgeving, waarin zowel de leerlingen als de leerkrachten zich prettig voelen en zich optimaal kunnen ontwikkelen. Kinderen, ouders en medewerkers moeten zich te allen tijde veilig en welkom voelen op onze scholen.

Dit is het gedragsprotocol van SKOV en is voor alle scholen van SKOV. Het bevat informatie over het aanleren van gedrag, richtlijnen omtrent omgaan met ongewenst gedrag en voorwaarden en activiteiten die aangeboden worden om probleem- en pestgedrag te kunnen voorkomen.

Ongewenst gedrag willen we voorkomen door preventief in te zetten op het aanleren van gedrag passende bij de waarden en normen die wij als SKOV hanteren. Stoppen van ongewenst gedrag begint bij de signalering en/of melding van ongewenst gedrag. Dit protocol is erop gericht om alle betrokkenen (scholen, ouders/verzorgers en kinderen) op de hoogte te brengen van alles wat wij doen om een veilig schoolklimaat te scheppen.

Dit protocol is dynamisch, de ontwikkelingen binnen een school kunnen ertoe bijdragen dat het protocol wordt bijgesteld.

Voor de tekst van dit protocol is gedeeltelijk gebruik gemaakt van protocollen van andere scholen (binnen en buiten SKOV), informatie uit vakliteratuur, websites en informatie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Hoofdstuk 1: Gedrag

Wat is gedrag?

Gedrag bestaat uit alle bewuste of onbewuste handelingen, die al dan niet waarneembaar zijn. Gedrag wordt zowel door erfelijkheid als door de omgeving beïnvloed. Veel gedrag is aangeleerd en komt voort uit de waarden en normen die iemand zich eigen heeft gemaakt of van anderen om zich heen geleerd heeft.

Er zijn verschillende soorten gedrag:

- Waarneembaar gedrag bestaat uit alle handelingen die we daadwerkelijk kunnen zien, denk aan lopen, praten of hoesten.
- Onbewust gedrag zijn de handelingen die aangestuurd worden door reflexen, waaronder ook spontaan gedrag zoals huilen.
- Innerlijk gedrag is gedrag dat niet altijd duidelijk waarneembaar is, bijvoorbeeld nadenken.

Deze soorten gedrag kunnen gewenst en ongewenst van aard zijn. Niet iedereen denkt hetzelfde over bepaalde waarden en normen en dit kan soms botsen. Ook kan iemand gedrag vertonen wat de een ongewenst vindt en de ander gewenst. In dit protocol zullen wij toelichten welke waarden en normen wij op onze scholen hanteren en welke gedragsnormen hierbij van toepassing zijn.

Beïnvloeden van gedrag

Gedrag kan op verschillende manieren worden beïnvloed. Gedrag kan beloond worden, bestraft worden of genegeerd worden.

Op onze scholen belonen wij gewenst gedrag, zodat de leerlingen leren welk gedrag de leerkrachten willen zien. Daarnaast negeren wij zoveel mogelijk het ongewenste gedrag, zodat hier geen nadruk op gelegd wordt. Door op dat moment het gewenste gedrag te belonen, hopen wij dat dit een reden is voor de andere leerlingen om ook dit gewenste gedrag te vertonen. Daarnaast vinden wij het voorbeeldgedrag van de betrokken volwassenen, de leerkrachten en de ouders of verzorgers, van groot belang. Wij gaan er namelijk van uit dat als wij gezamenlijk voorbeeldgedrag tonen, de leerlingen dit dan vanzelf eigen maken.

Natuurlijk komt het ook wel eens voor dat een kind gestraft moet worden op het moment dat er grensoverschrijdend gedrag vertoond wordt. De straf in dit geval is veelal het gesprek aangaan met de leerling (eventueel na schooltijd) om te bespreken wat er gedaan is en soms volgt er nog een andere consequentie, dit is afhankelijk van de reden voor de straf. Wij hopen dan dat deze straf de leerling bewust maakt van het feit dat hij iets verkeerd heeft gedaan en daar zelf ook verantwoordelijk voor is en dit gedrag dus moet veranderen.

Hoofdstuk 2: Schoolaanpak gedrag

Op de Josefschool besteden we het hele jaar aandacht aan het pedagogisch klimaat en sociale vaardigheden van de leerlingen. Dit doen we o.a. middels de methode PBS (Positive Behavior Support).

Schoolregels

Het maken van schoolregels en het naleven van deze schoolregels is de eerste stap. Samen met het team hebben we gezamenlijke waarden en bijbehorende normen opgesteld.

Deze vind je terug in een matrix. Hierin staan de gedragsverwachtingen in de verschillende ruimten beschreven.

Verwachtingen Welk goed gedrag willen we zien?	speelplaats	gang	werkplein	toiletten	kleedkamer
 RESPECT	ik luister naar iedere leerkracht ik gebruik de spullen en materialen waar ze voor bedoeld zijn ik houd het plein netjes ik heb respect voor de natuur ik houd rekening met een ander	ik houd de gang netjes ik houd rekening met anderen	ik gun een ander een fijne werkplek ik gebruik de spullen en materialen waar ze voor bedoeld zijn	ik houd de wc netjes ik laat een ander met rust op de wc ik ben zuinig met wc-papier, water en zeep	ik leg/hang mijn spullen netjes neer ik blijf van de kleren van anderen af
 SAMENWERKEN	ik vraag of ik mee kan doen ik help een ander als het nodig is ik deel de spullen met anderen	ik werk met een liniaalstem ik help een ander als het nodig is	ik werk met een liniaalstem ik help een ander als het nodig is	ik gebruik de liniaalstem ik help een ander als het nodig is	ik gebruik de gewone stem ik gebruik de helft van de kleedruimte
 ZELFSTANDIG	ik gebruik de afspraak STOP-LOOP-PRAAT ik blijf op het speelplein ik ga naar binnen als de zoemer gaat ik houd het veilig	ik loop rustig in de gang ik ruim mijn eigen spullen op ik ga rechtstreeks naar mijn bestemming	ik vraag toestemming om hier te werken ik laat mijn werkplek netjes achter	ik was na het toiletgebruik mijn handen ik ga meteen terug naar de klas	ik kleed me binnen zo snel mogelijk om Als ik omgekleed ben dan volg ik de afspraak van mijn groep

In elke groep en in de gezamenlijke ruimten kun je deze matrix zien hangen. De kopjes zijn gerelateerd aan de kernwaarden van de school: **respect – samenwerken – zelfstandig**.

Door een gedragsverwachting schoolbreed aan te pakken, zijn zowel kinderen als leerkrachten sterk gericht op het laten zien van het gewenst gedrag.

Klassenmatrix

Voor elke groep is een klassenmatrix gemaakt door de groepsleerkracht(en). Hierin staan de gedragsverwachtingen per kernwaarde uitgewerkt voor diverse leermomenten (binnenkomst, instructie, kring enz.) Deze matrix is duidelijk zichtbaar in het lokaal en in de groepsklapper, zodat ook invallers de afspraken terug kunnen vinden.

Matrix GOED GEDRAG VOOR EEN FIJNE KLAS (diverse leermomenten zelf aanpassen!)

	Algemeen	Binnenkomen	Uitdelen van spullen voor de instructie	Instructie	Wisseling van de lessen	Zelfstandig werken	Dag afronden	Gymzaal
Respect								
	Algemeen	Binnenkomen	Uitdelen van spullen voor de instructie	Instructie	Wisseling van de lessen	Zelfstandig werken	Dag afronden	Gymzaal
Samenwerken								
	Algemeen	Binnenkomen	Uitdelen van spullen voor de instructie	Instructie	Wisseling van de lessen	Zelfstandig werken	Dag afronden	Gymzaal
zelfstandig								

Check-in & out

Iedere dag polsen de leerkrachten door middel van een check-in en check-out of er nog zaken spelen bij de leerlingen. Hoe voelt de leerling zich? Zit hij goed in zijn vel? Hoe heeft hij de dag beleefd? Kortom: zijn er nog dingen die besproken moeten worden. Hiermee kunnen we gedurende de dag inspelen op hoe de leerling zich voelt en wordt er vaak gesproken over hoe leerlingen zich überhaupt kunnen voelen en wat hierop allemaal van invloed is.

Gouden en zilveren weken

De eerste zes weken van het schooljaar noemen wij op de scholen de gouden weken. De beginweken van het schooljaar zijn goud waard om een basis te leggen voor een fijne sfeer in de groep. De leerkrachten spelen een essentiële rol bij de groepsvorming in deze eerste, belangrijke weken. Daar hebben we de rest van het schooljaar profijt van. Groepsvorming bestaat uit vijf fasen die een groep in ongeveer zes weken doorloopt. Na deze weken zijn de rollen, normen en waarden grotendeels bepaald voor de rest van het jaar. Ook gaandeweg het schooljaar kan er een nieuw groepsvormingsproces ontstaan, als er bijvoorbeeld nieuwe leerling in de groep komt.

De fasen zijn:

- Forming: oriënteren
Leerlingen leren elkaar kennen, de groep zoekt naar veiligheid en structuur.
- Storming: presenteren
De verhouding tussen leerlingen wordt duidelijker, wie is er een leider, wie een volger?
- Norming: normeren
De regels, waarden en normen van de groep worden bepaald. Iedereen krijgt een eigen taak in de samenwerking.

- Performing: presteren
De groep wordt een team en is klaar voor samenwerking. Er zijn ongeschreven regels waar iedereen zich aan houdt.
- Reforming: evalueren
Het einde van het jaar of periode is in zicht. Dit afscheid geeft weer een nieuwe groepsdynamiek, denk bijvoorbeeld aan het afscheid in groep 8.

Het kan voorkomen dat de leerlingen na de kerstvakantie in de fase van storming terugkomen, daarom noemen we deze weken de zilveren weken. Dit is weer een moment om extra aandacht te besteden aan de sfeer in de klas en aan de groepsvorming.

Kindgesprekken

In groep 1 t/m 8 voeren de leerkrachten kindgesprekken. Deze gesprekken zijn bedoeld om naast het in kaart brengen van persoonlijke leer- en ontwikkeldoelen ook het welbevinden van de kinderen in beeld te brengen. Dit goed in kaart brengen is een heel proces, zowel voor leerkrachten als leerlingen. Deze gesprekken worden driemaal per jaar gevoerd met alle leerlingen van de school. In dit gesprek worden ook individuele doelen van de leerling besproken. De uitkomsten van dit gesprek worden ook gebruikt in de ouder-kindgesprekken.

Volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling

Ten minste een keer per jaar brengen leerkrachten het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen van groep 6 t/m groep 8 systematisch in kaart. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van PO Vensters. Daarnaast wordt er in de IEP leerlingvolgtoetsen ook aandacht besteed aan het hart en handen van de leerling. Door het beantwoorden van een aantal vragen krijgt de leerling en de leerkracht zicht op het profiel op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling, leeraanpak en creatief vermogen. Dit zorgt voor de leerkracht voor inzicht in eventuele ondersteuningsvragen en kan helpen om het gedrag van de leerling beter te begrijpen. Indien nodig kan de leerkracht en de leerling aan de slag met concrete handelingssuggesties en hiermee de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling bevorderen. In groep 1-2 wordt er ook gewerkt met de ontwikkellijnen van digikeuzebord, die de onderdelen van de sociaal-emotionele ontwikkeling bevatten. Zo houden de leerkrachten bij groep 1-2 extra zicht op de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Contactpersonen

De contactpersonen op onze scholen zijn een aanspreekpunt bij vragen, meldingen of klachten over ongewenste omgangsvormen die niet bij de leerkracht gelegd kunnen worden. Hierbij kunt u denken aan problemen omtrent pesten, thuissituatie, seksuele intimidatie, discriminatie, agressie en geweld. De contactpersonen zijn er voor zowel leerlingen, ouders als medewerkers. Zij wijzen de weg, geven informatie en kunnen adviseren. Naar aanleiding van een gesprek kunnen zij oordelen of er een verder traject ingezet moet worden of dat advies en informatie voldoende zijn. Met privacygegevens zal te allen tijde zorgvuldig worden omgegaan. Het doel van een gesprek met een contactpersoon is altijd gericht op een oplossing van het probleem.

De contactpersonen worden per school benoemd en bekend gemaakt.

Meidenvenijn

Het kan zijn dat de leerkracht preventief de methode *Meidenvenijn* inzet om het pestgedrag onder meiden te voorkomen. *Meidenvenijn* is een anti-pestmethode die leerkrachten in staat stelt om gedrag onder meisjes op een positieve en effectieve manier aan te pakken en te zorgen voor een prettig- en veilig sociaal klimaat in een groep. Omdat we pestgedrag beschouwen als een groepsfenomeen waarbij meer groepsleden betrokken zijn dan alleen de dader en het

slachtoffer, zijn er in de methode meerdere rollen vertegenwoordigd. Centraal staan 8 stereotype meidenrollen, die op een prikkelende wijze zijn afgebeeld op stevige kaarten. Door te praten over wat ze op de kaarten zien, leren de meisjes uit de groep zichzelf en de ander te herkennen in de rollen en het kenmerkende gedrag. De positieve intentie achter de aanpak is dat de meisjes zich gaan verdiepen in hun kernkwaliteiten. Begrippen als kwaliteiten, vriendschappen, houding en gedrag, helpende- en niet helpende gedachten worden met diverse werkvormen uit het persoonlijke werkboekje inzichtelijk gemaakt. Er wordt geleerd om negatief gedrag om te zetten in positief gedrag. Na het opstellen van haalbare persoonlijke- en groepsdoelen maken de meisjes gezamenlijke afspraken, die een plek krijgen op de afsprakenposter.

Hoofdstuk 3: Ongewenst gedrag

Het kan voorkomen dat een leerling alsnog ongewenst gedrag vertoont. Hieronder wordt ook pestgedrag verstaan. In eerste instantie gaat de leerkracht onderzoeken wat gedragingen of gebeurtenissen zijn die dit gedrag uitlokken. In gesprek met de leerling wordt er gezocht naar een oplossing en/of volgt een correctie. De leerkracht vertelt de leerling ook wat het gewenste gedrag is en stimuleert de leerling dit toe te passen. Daarnaast blijft de leerkracht extra alert of het ongewenste gedrag zich herhaalt.

Wanneer leerlingen vaker ongewenst gedrag vertonen of het ongewenste gedrag buiten proporties is (afhankelijk van duur, frequentie, intensiteit, situatie, gevolgen en prognoses) worden er verdere stappen gezet. De leerkracht gaat samen met de leerling en zijn ouders in gesprek om dit gedrag aan te kaarten en te bespreken. Ook wordt er samen naar een oplossing gezocht. Het kan zijn dat de contactpersoon of de manager onderwijs hierover op de hoogte gesteld wordt.

Het kan ook zo zijn dat de leerkracht (eventueel samen met de manager onderwijs of de manager leerlingenzorg) een plan van aanpak opstelt, om het gewenste gedrag te stimuleren en het ongewenste gedrag te stoppen. Er zijn verschillende vervolgstappen mogelijk:

- Er worden acties benoemd om de leerling te ondersteunen het gewenste gedrag te bereiken;
- Er worden met de betreffende ouders of verzorgers (herhalings)gesprekken gepland om de voortgang te bewaken;
- De leerkracht overlegt met de manager onderwijs of het gewenst is om een informatiebijeenkomst te organiseren om het ongewenste gedrag breder bespreekbaar te maken;
- In overleg met de manager leerlingenzorg kan er een verwijzing plaatsvinden naar een externe deskundige (bijv. Stromenland of CJG/ GGD);

Dit plan van aanpak wordt vastgelegd in ons administratiesysteem Parnassys.

Indien het gedrag nog steeds niet verbetert en/of de ouders of verzorgers staan onvoldoende achter de aanpak van school, kan de manager onderwijs overgaan tot tijdelijke uitsluiting van de leerling (time out) of tot schorsing of verwijdering volgens de wettelijke regels. Wij passen gefaseerde sanctionering toe, dit kan ook onderdeel zijn van het eerdergenoemde plan van aanpak. De gefaseerde sanctionering (straffen) wordt pas toegepast indien het niet lukt om zonder maatregelen tot een oplossing te komen:

- Fase 1 bestaat uit milde straffen, zoals het binnenblijven tijdens de pauze of nablijven.
- Fase 2 bestaat uit een gesprek met ouders om tot samenwerking te komen bij het oplossen van de problematiek.
- Fase 3 bestaat uit het tijdelijk plaatsen van een leerling in een andere groep
- Fase 4 bestaat uit een tweede gesprek met ouders waarin de mogelijkheid wordt besproken om de leerling te melden bij het zorgteam (de manager leerlingenzorg is bij dit gesprek aanwezig).
- Fase 5 in extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden, hiervoor gelden wettelijke regels (zie hoofdstuk 'wettelijke maatregelen')

Hoofdstuk 4: Pestgedrag

Met het oog op pestgedrag is het belangrijk te weten welk gedrag wij definiëren als onprettig, onwenselijk en onacceptabel. Vandaar dit hoofdstuk wat antwoord geeft op de vragen: “wat verstaan wij onder pesten?”, “wat is onze visie op pestgedrag?” en “wat zijn oorzaken van pestgedrag?”

Wat verstaan wij onder pesten?

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen.

De pester heeft geen positieve bedoelingen. Hij of zij wil de ander pijn doen, beschadigen of kwetsen. Relatief nieuwe manieren van pesten zijn het online en mobiel pesten, ook wel bekend als digitaal pesten of cyberpesten. Kinderen en jongeren gebruiken dan het internet, bijvoorbeeld sociale media, of pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen. Online pesten kan anoniem zijn en gaat vaak verder op plaatsen waar de gepeste zich veilig voelt, bijvoorbeeld thuis of op school.

Wij zien pesten niet als een op zichzelf staand fenomeen, maar als een belangrijk aspect van de sociale veiligheidsbeleving binnen onze scholen. Pesten zien we niet als iets “vreemds”, wel als een ongewenste of onacceptabele omgangsvorm. We zijn ons ervan bewust dat pesten niet geheel is te voorkomen of te verwijderen uit onze school en maatschappij. Vanuit dit bewustzijn zien we het als een belangrijke taak voor ons, om onze leerlingen in een veilige omgeving om te leren gaan met pestgedrag. Om klaar te zijn voor het vervolgonderwijs moeten kinderen zowel met positieve als met negatieve emoties om leren gaan. Gevoelens zoals frustratie, angst, woede en schaamte kunnen en willen we niet buiten de scholen houden. Wij willen de kinderen juist begeleiden in het reguleren en het omgaan met deze emoties. Daarom maken we een onderscheid tussen plagen en pesten. Plagen is een manier om grenzen te verkennen: hoe ver kan ik gaan? Plagen verduidelijkt iemands sterke en zwakke kanten. Plagen is niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Pesten is dat wel.

Wat is onze visie op pestgedrag?

We vinden het voorbeeldgedrag van de leerkrachten en de ouders of verzorgers van groot belang. We willen hen met behulp van dit gedragsprotocol handvatten bieden om kinderen om te leren gaan met pestgedrag en hen ervan bewust te maken dat zij samen verantwoordelijk zijn voor een positief schoolklimaat. Dit zodat de draagkracht van de groep vergroot wordt en het pesten van iemand uit die groep door de groep zelf niet meer geaccepteerd wordt. Daarbij zijn wij, als volwassenen, verantwoordelijk voor het signaleren en observeren van pestgedrag en moeten wij waar nodig effectieve interventies inzetten zodat het gepeste kind, maar ook de pester zich gehoord en gezien voelt.

Grens- en of norm overschrijdend gedrag van leerkrachten, leerlingen, ouders of verzorgers wordt niet geaccepteerd. Als scholen moeten we duidelijk zijn in het aangeven van de grenzen en normen. Niet in de vorm van regels en voorschriften, maar in voorbeeldgedrag en in overleg met alle betrokkenen.

Het uitgangspunt hierbij is steeds:

- houden de betrokkenen rekening met elkaars gevoelens (dit is prettig gedrag)?
- is er sprake van wederzijds respect (dit is wenselijk gedrag)?

- wordt de sociale en fysieke veiligheid gehandhaafd (dit is acceptabel gedrag)?

Het niet rekening houden met elkaars gevoelens beschouwen wij als onprettig.

Het niet tonen van respect naar de ander vinden wij onwenselijk.

Het niet kunnen garanderen van de sociale of fysieke veiligheid van de ander kwalificeren wij als onacceptabel.

Wat zijn oorzaken van pestgedrag?

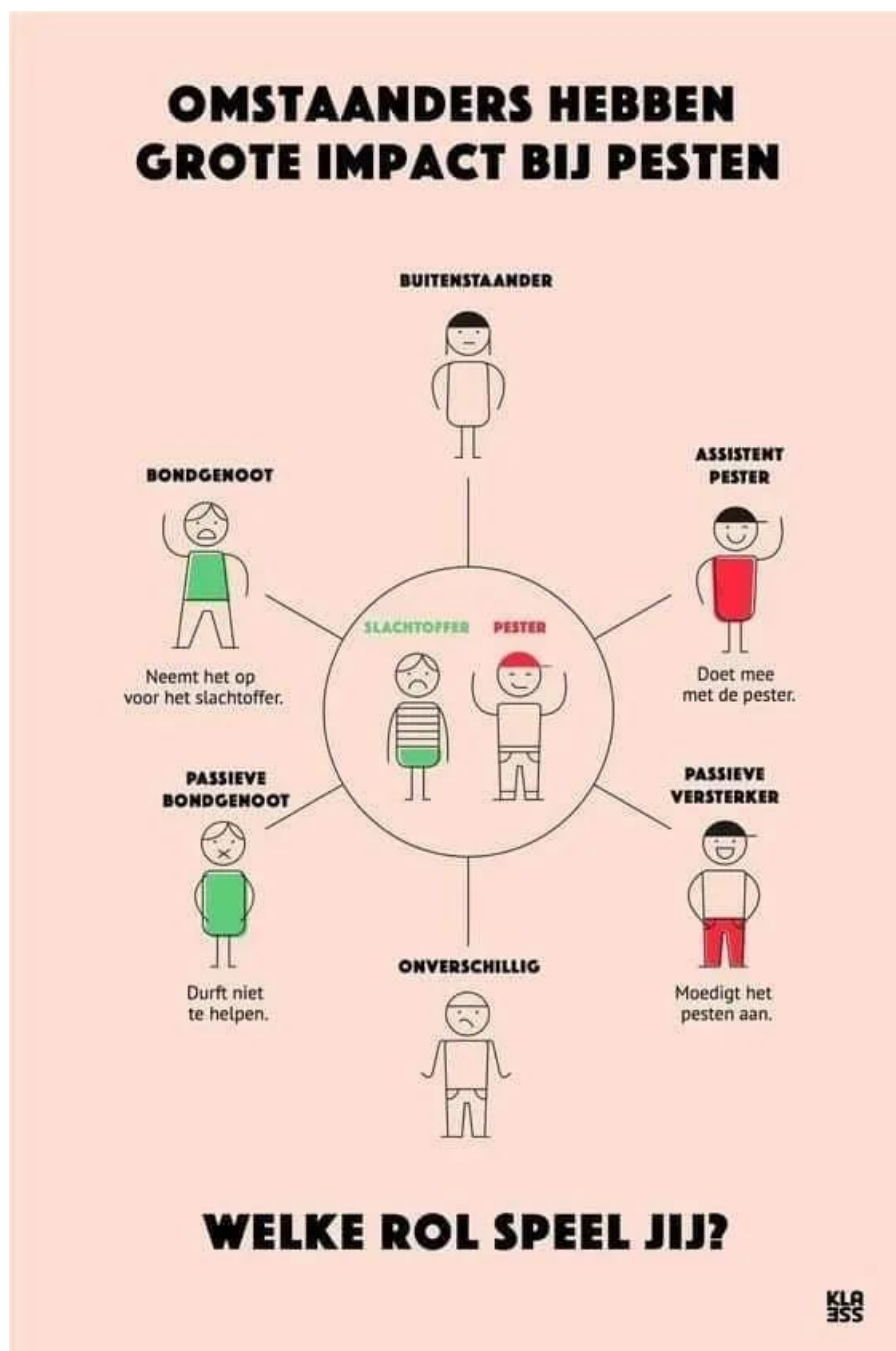
De oorzaak van ongewenst en onacceptabel gedrag bij kinderen kan liggen aan het individuele karakter van de kinderen of in het groepsproces waar de kinderen zich in bevinden. Vaak wordt in situaties waarbij sprake is van pestgedrag, een onderscheid gemaakt tussen daders en slachtoffers. Aan beiden wordt bepaald gedrag toegeschreven: slachtoffers worden gezien als zwak omdat ze snel huilen, er onzeker uitzien of afwijkend gedrag vertonen; daders worden gezien als sterk en vooral brutaler en agressiever dan de andere kinderen in de groep. Daders lijken populair in de groep, maar die populariteit dwingen ze af. Door te laten zien wat ze allemaal durven, maken ze van veel klasgenoten bange volgers die meteen bereid zijn om mee te doen als er iemand gepest gaat worden. Pesten kan een imitatie zijn van de agressie die kinderen thuis ervaren. Daarnaast wordt de kans dat kinderen gaan pesten groter als ouders weinig bij hen betrokken zijn, hen afwijzen en verwaarlozen of te weinig toezicht houden. Wij zien dat naast daders en slachtoffers ook de “omstaanders” een belangrijke rol spelen.

Enkele belangrijke oorzaken vanuit het groepsproces zijn:

- *Onveiligheid in de groep*
Er is bijvoorbeeld een voortdurende strijd om de macht. De leerlingen gaan onzorgvuldig met elkaar om. Er is sprake van slechte omgangsnormen of -vormen. Door al die onduidelijkheden heerst in de groep vaak het recht van de sterkste.
- *Autoritair gedrag van de leerkracht*
De leerkracht bepaalt alles en geeft de leerlingen geen eigen verantwoordelijkheid. Zij worden voortdurend onder druk gezet om te gehoorzamen. De leerkracht geeft dagelijks het voorbeeld hoe je macht uitoefent.
- *Voortdurend wedijveren*
Dat gebeurt in situaties waar de leerkracht leerlingen vaak met elkaar vergelijkt. Aangetoond is, dat competitie de agressie in een groep verhoogt.
- *De leerling als nummer behandelen*
Hoe naamlozer individuen zijn, hoe agressiever ze worden. Het gebrek aan persoonlijke waardering is daarvan de belangrijkste oorzaak. De kans bestaat dat die agressie wordt afgereageerd op een groepsgenoot die zogenaamd lager op de sociale ladder staat.
- *Groepsdruk*
De pester zoekt een slachtoffer maar ook medestanders. Die medestanders zijn nodig om de rol die de pester speelt te erkennen. Het geeft de pester een gevoel van macht. Het persoonlijke verantwoordelijkheidsgevoel voor een negatieve daad, zoals pesten, wordt aanmerkelijk kleiner als er meer mensen aan meedoen. De kinderen hebben minder schuldgevoelens na het pesten. Daarom zijn ze ook minder geneigd om te stoppen.
- *Voorbeeldgedrag*
Uit veel onderzoeken en studies blijkt dat zowel kinderen als volwassenen zich agressiever

gaan gedragen als ze dat in hun omgeving zien gebeuren. Het effect is extra sterk als een zogenaamd voorbeeld tegen wie ze positief aankijken zich agressief gedraagt.

Onze visie op onderwijs is kindgericht onderwijs (KGO) en dat staat haaks op de hierboven genoemde oorzaken van pestgedrag. Wij richten ons op het creëren van een veilige omgeving, het stimuleren van de autonomie van de kinderen, het erkennen van de individualiteit van elk kind en het stimuleren van samenwerking. Hier hoort ook bij dat leerlingen zich afvragen welke rol ze spelen in een situatie waarbij pestgedrag wordt vertoond. Vandaar dat wij hier als school preventief op inzetten met de manieren beschreven in het hoofdstuk 2.

Hoofdstuk 5: Wettelijke maatregelen

Het verwijderen van een leerling van de school is de meest extreme sanctie die we toe kunnen passen en die we te allen tijde zullen proberen te voorkomen. Pas als alle preventieve en curatieve maatregelen, zoals hiervoor beschreven, falen zullen we tot deze sanctie overgaan. En dan nog met de hoogst mogelijke zorgvuldigheid.

Een leerling kan om twee redenen van een school verwijderd worden:

1. de school kan niet aan de zorgbehoefte van de leerling voldoen; de verwijdering is onderwijskundig en organisatorisch ingegeven;
2. er is sprake van ernstige en/of herhaaldelijk wangedrag door de leerling en/of de ouders/verzorgers; de verwijdering is een sanctie.

In dit protocol gaat het alleen om de verwijdering op grond van het onder punt 2 genoemde geval.

Time-out

Een ernstig incident kan met onmiddellijke ingang leiden tot een time-out. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- In geval van een time-out wordt de leerling door de manager onderwijs voor de rest van de dag de toegang tot de school ontzegd;
- Tenzij redelijke gronden zich daartegen verzetten worden de ouders/verzorgers onmiddellijk van het incident en de time-out gemotiveerd op de hoogte gebracht;
- De time-out maatregel kan eenmaal worden verlengd met één dag. Daarna kan de leerling worden geschorst voor maximaal één week. In beide gevallen dient de manager onderwijs vooraf of -indien dat niet mogelijk is - zo spoedig mogelijk na het effectueren van de maatregel contact op te nemen met de ouders/verzorgers. De manager onderwijs nodigt de ouders/verzorgers op school uit voor een gesprek. Hierbij is de groepsleerkracht aanwezig;
- Van het incident en het gesprek met de ouders/verzorgers wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders/verzorgers voor gezien ondertekend en in het leerlingendossier opgeslagen;
- De time-out maatregel wordt na de toepassing schriftelijk gemeld aan het College van Bestuur SKOV, de Inspectie en de leerplichtambtenaar.

Schorsing

Pas bij een volgend ernstig incident, of in het afzonderlijke geval dat het voorgevallen incident bijzonder ernstig is, kan worden overgegaan tot een formele schorsing. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- De manager onderwijs maakt melding van zijn voorgenomen handeling aan het College van Bestuur en vraagt om goedkeuring;
- Het College van Bestuur meldt de situatie aan de leerplichtambtenaar en de Inspectie op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel;
- Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school ontzegd. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden. Schorsing mag niet betekenen dat het doen van toetsen (denk aan de eindtoets) wordt belemmerd. Dit vraagt passende maatregelen, bijvoorbeeld het wel tot de school toelaten voor het doen van deze toets. Daarnaast kan het beschikbaar stellen van (thuis)studiemateriaal tot de mogelijkheden behoren;
- De schorsing bedraagt maximaal één week. Wezenlijk is dat de schorsing aan een maximumtermijn gebonden is; het mag geen verkapte verwijdering worden; de termijn is zo

gekozen dat in het ernstigste geval de school voldoende tijd tot de beschikking heeft om een eventuele verwijderingsbeslissing op zorgvuldige wijze voor te bereiden;

- De manager onderwijs draagt er zorg voor dat het besluit schriftelijk wordt kenbaar gemaakt aan de betrokken ouders/verzorgers en dat de schorsing is gebaseerd op deugdelijke afweging van belangen;
- De desbetreffende brief wordt door het College van Bestuur ondertekend;
- De betrokken ouders/verzorgers worden door de manager onderwijs en het College van Bestuur uitgenodigd voor een gesprek. In dit gesprek worden oplossingsmogelijkheden verkend waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op school aan de orde komen;
- Van de schorsing en het gesprek met de ouders/verzorgers wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt:
 - door de ouders/verzorgers voor gezien getekend
 - in het leerlingendossier opgeslagen;
 - ter kennisgeving verstuurd aan het College van Bestuur, de leerplichtambtenaar van de woongemeente van de leerling en de Inspecteur van het onderwijs;
- Ouders/verzorgers kunnen bezwaar maken bij het College van Bestuur dat uiterlijk binnen 14 dagen beslist op het bezwaar.

Verwijdering

Bij het zich meermalen voordoen van een ernstig incident, dat ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of de onderwijskundige voortgang van de school, kan worden overgegaan tot verwijdering. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- Verwijdering van een leerling is een besluit van het College van Bestuur. Voorgeschreven is dat er eerst wordt besloten tot een “voornemen tot verwijdering” alvorens het besluit van daadwerkelijke verwijdering kan worden genomen.
- Voordat men een beslissing neemt, dient het bestuur de betrokken leerkracht en de manager onderwijs te horen. Hiervan wordt een verslag gemaakt dat aan de ouders/verzorgers ter kennis wordt gesteld en door de ouders/verzorgers voor gezien wordt ondertekend;
- Het verslag wordt tevens ter kennisgeving opgestuurd naar de leerplichtambtenaar van de gemeente en de Inspecteur van het onderwijs.
- De ouders/verzorgers worden vervolgens door de manager onderwijs schriftelijk uitgenodigd voor een gesprek waarin wordt gesproken over het voornemen om over te gaan tot verwijdering. In dit gesprek wordt de reden voor de voorgenomen maatregel beargumenteerd door de manager onderwijs in samenspraak met het College van Bestuur en kunnen de ouders/verzorgers hierop reageren. Van het gesprek wordt een verslag gemaakt.
- Geeft het gesprek met de ouders/verzorgers geen aanleiding van het voornemen af te zien, dan ontvangen ouders/verzorgers schriftelijk en onderbouwd het bericht dat er geen aanleiding is om af te wijken van het voorgenomen besluit, met verwijzing naar het gevoerde gesprek.
- Gedurende acht weken vanaf het moment dat tot verwijdering is besloten, heeft de school een inspanningsverplichting om naar een andere school te zoeken die bereid is de leerling toe te laten. Hierbij moeten alle scholen benaderd worden die op een redelijke afstand van de eigen school zijn gelegen. Daarbij geldt dat niet alleen gekeken moet worden bij de scholen van de eigen denominatie, maar ook bij andere scholen.

- Indien na de periode van acht weken geen school bereid is de leerling toe te laten of de ouders/verzorgers weigeren hun kind aan te melden bij een school die wel bereid is tot toelating, kan de school definitief tot verwijdering overgaan. In het besluit wordt gemotiveerd waarom het belang van de school bij verwijdering uiteindelijk zwaarder heeft gewogen dan het belang van de leerling op de school te blijven.
- Ouders/verzorgers kunnen binnen zes weken na de beslissing van het College van Bestuur een bezwaarschrift indienen.
- Ouders/verzorgers moeten na het indienen van het bezwaarschrift de gelegenheid hebben gehoord te worden. Zij beslissen zelf of zij hier wel of geen gebruik van willen maken.
- Na ontvangst van het bezwaarschrift (en eventueel het horen van de ouders / verzorgers) wordt binnen vier weken een definitief besluit genomen door het College van Bestuur.
- Ouders/verzorgers hebben de gelegenheid om binnen zes weken na dit besluit in beroep te gaan bij de rechtbank.

Afsluiting

Met dit gedragsprotocol hopen wij alle betrokkenen te informeren over onze aanpak rondom gedrag in alle vormen, gewenst en ongewenst. Naast dit document zijn er nog twee belangrijke documenten die hierbij aanhaken: meldcode en de klachtenregeling. Deze staan op de website van SKOV.

We werken samen met alle betrokkenen aan een veilige en fijne plek op onze scholen en er zullen er gezamenlijk zijn als het kind dit nodig heeft.

Bijlage 1 – schoolregels

Deze schoolregels gelden voor alle scholen van SKOV.

SCHOOLREGELS

SKOV

onderwijs dichtbij

	Ik ben oké, jij bent oké.
	Wij zorgen samen voor elkaar.
	Wij zijn eerlijk.
	We houden het binnen en buiten netjes.
	We doen wat we afspreken.

Bijlage 2 – reactieprocedure

Eenduidige consequenties bij onacceptabel gedrag

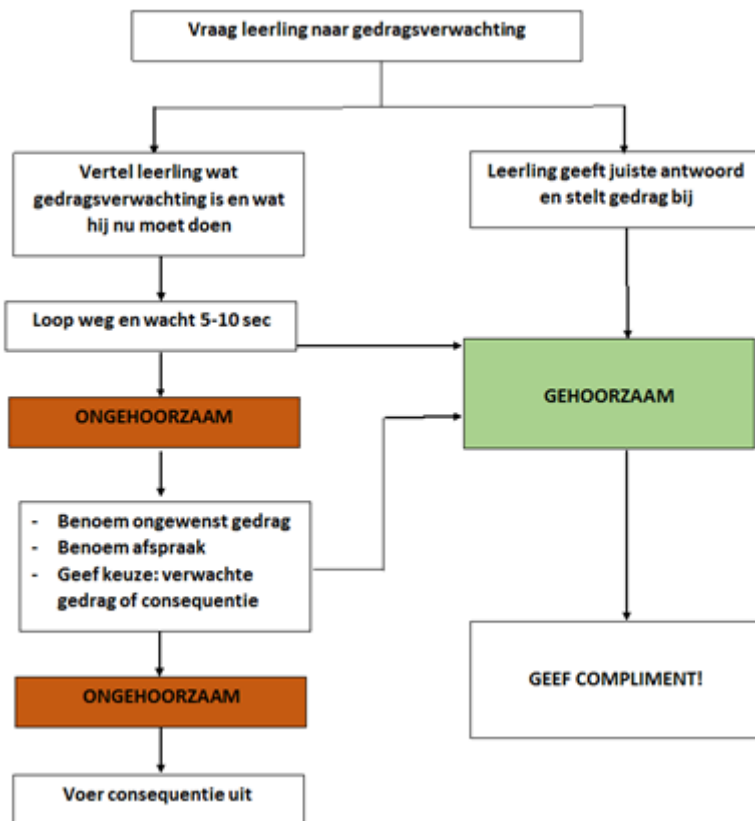
We focussen ons voortdurend op gewenst gedrag.

Reactieprocedure

Wanneer kinderen ongewenst gedrag laten zien reageren we allemaal volgens de reactieprocedure:

- Stap 1: Vraag de leerling naar de gedragsverwachting. “Wesley, wat is ook alweer de afspraak in de klas over de toon waarop je praat?”
- Stap 2a: Vertel de leerling wat de gedragsverwachting is en vertel de leerling wat hij nu moet doen. “Wesley, in de klas praten we op een rustige toon. Praat nu op een rustige toon alsjeblieft”.
- Stap 2b: Loop weg en wacht 10 seconden.
- Stap 3: Benoem het ongewenste gedrag, benoem de afspraak en geef een keuze. “Wesley, ik hoor dat je schreeuwt. De afspraak is dat je op een zachte toon praat in de klas. Of blijf binnen in de pauze of praat nu op zachte toon. Wat is je keuze?”
- Stap 4a: Benoem de consequentie die volgt. “Oké, dan blijf je in de pauze binnen”.
- Stap 4b: Loop weg.

Meestal is dit voldoende om het gedrag een positieve wending te geven. De reactieprocedure wordt visueel gemaakt en is zichtbaar in elke klas. De reactieprocedure is bekend bij de leerlingen.

Eenduidige consequenties

Om te zorgen dat we allemaal dezelfde interventies en consequenties hanteren hebben we onderscheid gemaakt tussen klein en groot probleemgedrag.

Onacceptabel taalgebruik	negeren
Uitschelden	Uit de activiteit / situatie halen
Ruzie	excuus aanbieden (hand geven)
Plagen	uitpraten met elkaar
Tegendraads gedrag	Nadenken over gedrag (nadenkstoel, even naar de gang)
Misbruik materiaal	Uitsluiten van een fijne activiteit
Huiswerk vergeten	(Huis)werk maken tijdens leuke activiteit
Te laat komen	Positieve strafregels schrijven
Weerwoord – laatste woord	Excusbrief maken
Clownesk gedrag	ouders bellen

Voorbeelden van consequenties: taak doen, verlies van privileges, schorsing, nablijven /tijd inhalen, gesprek, wegsturen, contact met ouder(s)/verzorger(s), time-out/afzonderen, herstellen schade).

Wanneer een leerkracht twijfelt over de juiste consequentie of moeite heeft met bepaald probleemgedrag wordt dit besproken binnen het (deel)team (*'Had jij dit ook zo gedaan?'*). Bij probleemgedrag dat terug blijft keren wordt de Manager Leerlingenzorg ingeschakeld. Hulpvragen van de leerkrachten worden daar gemeld.